

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

Articulus I. Quid sit ultima Voluntas? quid Testamentum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

QUÆSTIO XXVI.

DE TESTAMENTIS, ET ULTIMIS VOLUNTATIBUS.

1989 **P**ost varios contractus inter vivos, de quibus præmissis titulis actum est, descenditur nunc ad ultimas voluntates, quibus etiam inest vis, & efficacia transferendi dominium in eos, quibus id per ejsmodi voluntatem constituitur, unde hoc titulo plura in quaestione veniunt. 1. De ultima voluntate, 2. De Testatore, 3. De heredibus & hereditate, de Legatis, &c. quæ verò consequuntur (ut sunt Sepultura, ac expensæ funerum) ut & de successione ab intestato, dicemus suis titulis, qui subsequuntur præsentem.

ARTICULUS I.

Quid sit ultima Voluntas? quid Testamentum?

1990 **U**ltima voluntas, prout definitur à Molina tom. 1. de jure & just. D. 124. est gratuita Dispositio de bonis, in tempus post mortem disponentis; dicitur *ultima*, non respectivè ad aliam priorem, sed, quia firma est, suumque sortitur effectum, irrevocata persistens usque ad ultimum terminum vitæ disponentis, atque adeo qua non dantur alia posteriores voluntates, per quas sua vi priveretur; sic accepta habet se per modum generis, & continet sub se quinque species, seu dispositiones, ut not. Glor. ad authen. de hered. & Falcid. §. quia verò; scilicet testamentum, codicillum, legatam, fideicommissum, & donationem causâ mortis, de quibus in sequentibus nobis agendum est.

1991 *Testamentum*, ut habetur Instit. de testam. initio, dicitur *quasi mentis restitutio*, vel (ut placet Covar. in rub. de testam. p. 1.) dicitur, *quasi restamen*, ut sit Testatoris de sua ultima voluntate testimonium, apud Ulpian. L. 1. ff. qui test. fac. poss. sic definitur: *Testamentum est*
Tom. III.

voluntatis nostræ juxta sententia, de eo quod quis post mortem suam fieri vult; volunt aliqui huic definitioni nihil addendum esse, per quod à Codicillo, & reliquis ultimis voluntatibus discernatur, quasi in illa particula (*juxta sententia*) quæ intelligitur plena perfecta, & solemnis, contineatur *institutio hæredis*, per quam discernitur, tamen cautius videtur ex Glossa Accursii, Molina D. 124. & Lessio lib. 2. c. 19. dub. 1. addere particulam (*cum directâ hæredis institutione*) loco generis ponitur (*sententia*) hoc est decretum exterius prolatum; additur (*voluntatis*) ad differentiam sententiæ Judicis, qui non debet juxta voluntatem proferre sententiam; sed juxta allegata, & probata; dicitur 2. *voluntatis nostræ*, nimirum non alienæ, nam testamenta ex alieno arbitrio pendere non debent. L. 11. la 32. ff. de hered. instit. & ideo, qui alium arbitrio suo de rebus suis disponere sinit, nihil agit, perinde, ac si nullum testamentum factum esset; sed hoc intellige juxta dicend. à n. 2116. Dicitur 3. *sententia juxta*, hoc est legitima, & juris dispositioni ita conformis, ut valorem habeat; particula (*de eo, quod quis post mortem suam fieri vult*) distinguit testamentum à donatione inter vivos, & reliquis contractibus; postrema (*cum directâ hæredis institutione*) distinguit illud à reliquis ultimis voluntatibus, quia nulla ex illis continet hæredis institutionem.

Codicillus, quasi parvus codex, jux. 1992
ta Gloss. ad L. fin. C. de Codicill. est *Scriptura vel litera, in qua Testator suam voluntatem figurat, nullâ indigens solemnitate.* Juxta Spiegel: v. eod. est voluntatis nostræ sententia, de eo, quod post mortem fieri volumus absque hæredis institutione. Hinc Codicillus differt à testamento 1. Quod Codicillus non fiat ad instituendum
Nan here.

hæredem, nisi aliquando ex privilegio, quale conceditur militi. *L. 36. ff. de milit. test.* sed fiat ad aliquid in testamento explicandum, vel mutandum, addendum, vel detrahendum; 2. Quod secundum jus commune in codicillo sufficiant quinque testes, etiamsi nec sint rogati, nec masculi, at in testamento requirantur septem rogati masculi, & puberes. *Codicillaris* clausula est illa, qua significat Testator se velle suam dispositionem valere per modum, vel testamenti, vel Codicilli, vel meliori modo, quo potest; habet eam vim, ut, si testamentum non valeat, quæ testamentum (nempe quoad institutionem hæredis ex defectu solemnitatis) valeat, quæ Codicillus. Ex quo fit 1. ut legata tali testamento relicta solvi debeant; 2. Si Testator, habens liberos, instituat extraneum hæredem, institutio illa directè habeat vim substitutionis fideicommissariæ: nam frater, vel alius, qui succedet ab intestato, tenebitur illi tradere hæreditatem retentâ solùm quarta ejus parte, quam vocant Trebellianicam; 3. Si verè habeat liberos, *illi habeant solùm legitimam*; extraneus autem sic institutus habeat reliqua; hæc ex Lessio *l. 2. c. 19. dub. 1.* & Molin. *D. 132.*

1993 De Legatis dicemus infrâ. 2033. *de fideicommiss. eod.* De donatione causâ mortis constat ex *dict. à n. 1956.* Inter testamentum, & donationem causâ mortis ponunt aliqui hoc discrimen, quod in testamento non requiratur præsentia hæredis, *L. Cum Pater. §. Surdo ff. de legat. 2.* at in donatione causâ mortis requiratur præsentia Donatarii, *L. Si inter mortis. ff. de donat. caus. mort. adeo*, ut alius nequeat donationem nomine alterius acceptare, nec acceptatio postea facta per donatarium prosit, ita Covaru. 3. *p. rubr. de test. n. 13.*

ARTICULUS II.

Quotuplex sit Testamentum?

1994 **S**UPPON. olim ab antiquitate duas tantum testamenti species fuisse agnitas, unam, quæ dicebatur testamentum *calatis comitis*, & fiebat coram populo, & ratificabatur attestatione Quiritium, *calatis*, hoc est, *vocatis Comitibus* bis in anno, juxta Gellium *lib. 3. c. 27.* alte-

ram, quæ dicebatur *procinctum*, de quo Justin. *Instit. de testament. §. 1.* & fiebat, quando milites in prælium essent prodituri; sic appellatum ab habitu militari, *procinctus* enim dicitur, qui accinctus est, & paratus ad confligendum cum hoste. Ne verò ante comitia homines morte præventi sine testamento decederent, tertium quoddam excogitatum est, quod (teste Conano *l. 9. Comment. c. 1. n. 4.*) fiebat per *imaginariam emancipationem*, seu venditionem: nam per id temporis mines nullum agnoscebant Contractum præter venditionem, atque adeo in Commercio & quibuscunque actibus, eo usi fuerunt, ut in adoptionibus, manumissionibus, emancipationibus, & hæredum institutionibus; sed hæc antiquorum divisio jam abolita est, ut constat ex *L. Quoniam, C. de Testament. & §. Præterea, Institut.* quibus modis jus patriæ potest. & tradit. Brissonius *l. 1. selectorum. c. 7.*

Hodie testamentum, ratione finis aliud est *ad pias causas*, aliud, *ad causas profanas*; 2. Ratione objecti, aliud est *inter liberos*, aliud *in extraneos*; 3. Ratione causæ efficientis aliud est *paganicum*, & *militare*. 4. Principaliter aliud est *scriptum*, aliud, *nuncupativum*; quorum quodlibet, si fiat cum solemnitatibus jure requisitis, dicitur *perfectum*, & *solemne*, si secus, *imperfectum*, & *minus solumne*, ut contingit in testamentis *privilegiatis*, qualia sunt testamenta ad pias causas, inter liberos &c. quæ scilicet privilegio exemptuntur ab onere, vel omnium, vel saltem aliquarum solemnitatum, ut patebit ex seq. Sub prædictis continentur complures aliæ species, de quibus per de-
cursum.

Inter illas enim venit testamentum *holographum*, quod scilicet manu ipsius Authoris, seu Testatoris totum scriptum & subscriptum est; *captatorium*, quod confertur in alterius arbitrium; ut, si Testator dicat: *Instituo hæredem bonorum meorum quem, vel quos Titius voluerit*, item, *Instituo Sempronium, si Titius voluerit*. Idem procedit, si dicat: *lego centum ei, quem Titius voluerit, vel Sempronio, si Titius voluerit*, *L. illa institutio, & L. Captatorias. ff. de hæred. instit. apud Molin. tom. 1. D. 157.* & Less. *lib. 2. c. 19. n. 10.* dicitur *captatorium* à ca-